

החבלה באניית הגירוש "אמפייר רייוול" / סיפור משפחתי ואישי הגירוש לגרמניה של מעפילי "אקסודוס"

את אמא שלי לא זכינו אחי ואני כמעט להכיר. היא נפטרה כאשר הייתי בן 4.5 שנים ואחי בן 7 חודשים. ידעתי שהייתה על "אקסודוס". פעם אחת כאשר טיילתי עם אבי ברחובות חיפה הוא עצר ודיבר עם אדם שפגש במקרה ואחר כך אמר לי: "זהו אייק והוא היה רב החובל של אקסודוס". זהו יותר מזה לא ידעתי. כמו כולם התרגשתי בסרט "אקסודוס" של פרמינגר אבל יותר מכך, פרט למספר ספרים שקראתי בנושא, לא היה לי את מי לשאול.

בשנת 1994, במסגרת עבודת "שורשים" של בתי, איתרנו חבר של אמא – שלמה בן-אמנון, שהיה יחד איתה במחנות, יחד איתה הפליג על ה"אקסודוס", איתה גורש על סיפון ה"אמפייר רייוול", יחד היו במחנה "פפנדורף" ולבסוף בקיבוץ "דן".

שלמה סיפר לנו את סיפורה של אימי על ה"אקסודוס" ואחר-כך על אניית הגירוש "אמפייר רייוול". אימי, כך סיפר שלמה, התנדבה לעבוד כעוזרת לרופא האנייה שנשלח ע"י ה"צלב האדום" בשווייץ. לראשונה שמעתי ממנו על פרשת החבלה באונייה (דבר שלא מופיע בכל הספרים) והדגיש כי חלק ממטען החבלה הועבר לאונייה, ובתוך האונייה, ע"י אימי היות וכעוזרת הרופא היה לה חופש תנועה מוחלט בין הסיפונים. ועוד הוסיף שלמה כי הסיפור מופיע בספרו של ז'אק דרוז'י "פרשת אקסודוס באור חדש" שראה אור בעברית בשנת 1971. ואכן, בספרו של דרוז'י, המבוסס בחלקו על יומנו של ד"ר מישל דורה, רופא האנייה "אמפייר רייוול", מצאתי קטעים אחדים המספרים על אימי. בין השאר, בעמודים 224 - 225 נכתב: "בעיה אחרת: כיצד יובא החומר לאנייה? ... למחרת מצא בשלוש חבילות, המסומנות באותיות עבריות הפוכות, לבני נשים המלאים קמח משונה. מכיוון שלא ידע מהו קמח זה, הטמין אותו לפי שעה בארון בגדים, בסמוך למרפאה. ... בבואו לחפש מצליחות שתי אחיות צעירות, הנמצאות כאן לא במקרה, להסיח את דעתו על נקלה.... החולה ירדה אל הספינה, כשגזרתה שופעת קצת יותר. אחת האחיות נושאת, בליווי חייל, תרופות לחולים שאין להם מקום בבית-החולים. בין התרופות נמצא הצרור השני...".

כרמלה וימן (אולגה גנץ) ז"ל 1923 – 1957

בשנת 2006, במסגרת טיול בשווייץ, נסעתי לפגוש את ד"ר דורה. קשיש חביב בן כ-90 שנה שכמעט ואינו זוכר ומדבר. מאשתו אנט, קיבלתי מספר רישומים שצייר על האנייה וכן את העתק הדו"ח אשר העביר למשרדי ה"צלב האדום" עם סיום משימתו. במפגש הפלי"ם שנערך בספטמבר 2007 לציון 60 שנה לפרשת "אקסודוס" נחשפתי לראשונה לויכוח (שגולש גם לפסים אקדמיים) על החבלה באניית הגירוש "אמפייר רייוול" בנמל המבורג. תהא רשימה זו תרומתנו הצנועה לויכוח המכובד ויד זיכרון לאימנו כרמלה ז"ל - מעפילת "אקסודוס" אולגה גנץ.

יעקב וימן – רמת השרון

נעם וימן - חיפה